

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANĀELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

TREĆA VAZMENA NEDJELJA

NAKON OSAM DANA
DOĐE ISUS

TRAVANJ

Ned. 14. **TREĆA VAZMENA NEDJELJA**
Valerijan, Tiburcije; Maksim

Pon. 15. Krescencije, Teodor, Bosiljka

Uto. 16. Josip B.L., Bernardica, Benedikt

Sri. 17. Šimun, Robert, Kateri Tekakwitha

Čet. 18. Euzebije, Tihomir

Pet. 19. Marta, Leon, Ema, Berta

Sub. 20. Marcijan, Teotim, Dina, Vilim

MEDITACIJA

Budimo svjedoci! 3

SLUŽBA RIJEČI
TREĆA VAZMENA NEDJELJA

ČITANJA

Trebalo je da Krist sve to pretrpi i
treći dan uskrsne od mrtvih 4

HOMILIJA

Dovoljan je osmijeh 8

KATEHEZA

Prve kršćanske zajednice:
Jeruzalem, Antiohija, Rim 10

Mali vjeronaučni leksikon 13

SPOMENDAN

Damjan De Veuster 14

NAŠI POKOJNI 16

Naslovnica: Josip Botteri Dini, ***Večera u Emausu***

Slika preuzeta s: <https://hkm-mittelbaden.de>

mihael

8/2024.

Listić Policijske kapelanije sv. Mihaela Arkandžela MUP - sjedište i Ravnateljstvo policije, Godište XVIII. 2024.), broj 8 (598); treća vazmena nedjelja, 14. travnja 2024.

Kontakt:

vlč. Željko Rakošec, policijski kapelan, tel.: 22 712, 85 682;; e-mail: zrakosec@mup.hr

Vinko Bakula, pomoćnik kapelana, tel.: 22 715, 82 805;; e-mail: vbakula@mup.hr

Budimo svjedoci!

Ivanka Demčuk, *Uskrsnuće*, <https://www.ivankademchuk.com>

Stalno trebamo imati na umu da je evanđelje radosna vijest.

To imaju na umu i njegovi prenositelji, sveti pisci. Izvješćujući nas o Isusovu životu, riječima i djelima, kao i osobnim svjedočenjem vjere, trajno nam pružaju ohrabrenje i životnu nadu. To je osobito vidljivo u opisima ozračja nakon Isusova uskrsnuća.

Poslije Velikog petka, Isusovi učenici, među kojima je, čini se jedino Toma bio hrabar i nezaključan u „gornjoj sobi“, skriveni preživljavaju u strahu, žalosti, zbunjenosti... Nakon susreta s Uskrsnim, njihovi osjećaji stubokom se mijenjaju u osjećaje radosti, nade, sreće...

Nakon susreta s Uskrsnim, shvatili su da je njihovo poslanje podijeliti te osjećaje sa svim ljudima. Drugi vatikanski sabor podsjeća da je to poslanje također poslanje današnjih Kristovih učenika: „Radost i nada, tuga i strah današnjih ljudi, osobito siromaha i nevoljnika svih vrsta, također su radost i nada, tuga i strah Kristovih učenika.“

Uskrsna priča iz današnjeg evanđelja to dojmljivo potvrđuje. Govori o strahu i sumnjama učenika. Prva riječ koju im Uskrsli upućuje je: „Mir vama“, ili izvorno „Šalom“. Uobičajen pozdrav u njihovoj sredini. Taj pozdrav ne znači samo odsutnost sukoba, on znači želju za mirom u Bogu i životom u posvemašnjem Božjem blagoslovu, život u punini.

Upravo o tome govori Isus, došao je da bismo imali život, i to život u punini. O tome govore evanđelja, o tome govori Crkva.

Poslanje Crkve je pomoći svima na putu u novi život, život u izobilju. Ono što je Uskrsli rekao okupljenima i zatvorenima u „gornjoj sobi“, vrijedi i danas za svakoga od nas: „Mir vama, vi ste tomu svjedoci“. Vi ste svjedoci moga uskrsnuća, vi ste svjedoci moje dobre vijesti, moje poruke mira i života u punini.

Budimo svjedoci!

Prvo čitanje: Dj 3, 13-15.17-19

Začetnika života ubiste. Ali Bog ga uskrisi od mrtvih.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane: Reče Petar narodu:

„Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljevi, Bog otaca naših, proslavi slugu svoga, Isusa kojega vi predadoste i kojega se odrekoste pred Pilatom kad već bijaše odlučio pustiti ga. Vi se odrekoste Sveca i Pravednika, a izmoliste da vam se daruje ubojica. Začetnika života ubiste. Ali Bog ga uskrisi od mrtvih, čemu smo mi svjedoci.

I sada, braćo, znam da ste ono uradili iz neznanja kao i glavari vaši. Ali Bog tako ispuni što unaprijed navijesti po ustima svih proroka: da će njegov Pomazanik trpjeti. Pokajte se dakle i obratite da se izbrišu grijesi vaši.“

Riječ Gospodnja

Ovaj odlomak dio je Petrova obraćanja narodu u Salomonovu trijemu jeruzalemskoga hrama nakon što je u društvu s Ivanom u ime Isusa Krista Nazarećanina ozdravio jednoga čovjeka hroma od majčine utrobe. U svom govoru okupljenim ljudima koji su se čudili onomu što se dogodilo Petar naviješta Isusa Krista i to polazeći od svjedočanstva Pisma.

Riječima „Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljevi, Bog otaca naših proslavi slugu svoga“, Petar označava kontinuitet Božje objave u Pismu i u Isusu Kristu u komu se Pismo ispunja. Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljevi, Bog otaca naših titula je kojom se Bog objavljuje Mojsiju, a nazivanje Isusa Slugom moralo je slušatelje podsjetiti na Izajino proroštvo o Sluzi Jahvinom kojega će Bog „uzvisiti, podignuti i proslaviti“.

Petar nadalje otvoreno kaže „vi ga predadoste i odrekoste (...). Začetnika života ubiste“, ali njegova besjeda ne ide u smjeru besmislenog osuđivanja. Petar svojim slušateljima želi prije svega navijestiti dar oproštenja uskrsloga Isusa. Štoviše njihov grijeh opravdava neznanjem, kao što je i sam Isus na križu rekao „Oče, oprostite im ne znaju što čine!“ (Lk 23,34). Međutim, preduvjet za oproštenje grijeha uvijek je kajanje i obraćenje, jer tko se, kad spozna da je pogriješio, ipak ne pokaje za grijeh počinjen u neznanju, ostaje u njemu. Iz nastavka teksta znamo kakav je bio ishod Petrova navještaja. Glavari su Petra i Ivana bacili u tamnicu, ali su mnogi koji su ih slušali ipak povjerovali u Riječ.

Otpjevni psalam: Ps 4, 2.4.7.9

Obasjaj nas, Gospodine, svjetlom svoga lica!

Kad zazovem, usliši me, Bože, pravdo moja,
ti što me u tjeskobi izbavi:
smiluj mi se, usliši moju molitvu!

Znajte: Gospodin čudesno uzvisuje prijatelja svoga;
Gospodin će me uslišiti kad ga zazovem.

Mnogi govore: „Tko će nam pokazati sreću?“
Obasjaj nas, Gospodine, svjetlom svoga lica!

Čim legnem, odmah u miru i usnem,
jer mi samo ti, Gospodine, daješ miran počinak.

Psalam 4 je večernja molitva. U odabranim recima ističu se dva međusobno oprečna osjećaja molitelja. Prvi je osjećaj negativan. To je tjeskoba koja se na poseban način osjeća u tamnoj noći. No, drugi osjećaj, a to je pouzdanje u Gospodina, neusporedivo je snažniji. Psalmist već ima iskustvo Boga koji ga je izbavio iz tjeskobe, te mu se pred nadolazećom tamom ponovno obraća molitvom. Stoga prepušten u Božje ruke može mirno usnuti.

Drugo čitanje: 1Iv 2, 1-5a

On je pomirnica za grijehе naše i svega svijeta.

Čitanje Prve poslanice svetoga Ivana apostola

Dječice moja, ovo vam pišem da ne griješite. Ako tko i sagriješi, zagovornika imamo kod Oca – Isusa Krista, Pravednika. On je pomirnica za grijehе naše, i ne samo naše nego i svega svijeta.

I po ovom znamo da ga poznajemo: ako zapovijedi njegove čuvamo. Tko veli: „Poznajem ga“, a zapovijedi njegovih ne čuva, lažac je, u njemu nema istine. A tko čuva riječ njegovu, u njemu je zaista savršena ljubav Božja.

Riječ Gospodnja

Slično kao i Petar u svojoj besjedi u Dj 3,17 ovaj odlomak iz Prve Ivanove poslanice povezuje grijeh i neznanje. Uvodno obraćanje „Dječice moja, ovo vam pišem da ne griješite“ pokazuje piščevu misao da se upoznavanjem Isusa Krista nadvladava grijeh. U tome smislu autor Poslanice koristi liturgijski rječnik nazivajući Isusa pomirnicom za grijehе. Međutim, da ne bi bilo zabune u tome o kakvom je poznavanju Krista riječ, ističe „Tko veli 'Poznajem ga', a zapovijedi njegovih ne čuva, lažac je, u njemu nema istine“. Ne radi se, dakle, o poznavanju koje bi se svodilo na informativno poznavanje onoga što je Isus govorio i činio. Intelektualna spoznaja je potrebna, ali ona sama po sebi ne postiže zajedništvo s Kristom. Štoviše, ni prava spoznaja Krista ne može se drukčije potlići nego vršenjem njegove riječi. Možda je za ilustraciju dobar primjer scena pranja nogu na Posljednjoj večeri kada Petar kaže Isusu „Gospodine, zar ti da meni pereš noge?“, a Isus mu odgovara: „Što ja činim, ti sada ne znaš, ali shvatit ćeš poslije“. Drugim riječima, upoznat će značenje Isusovih riječi onda kada bude i sam izvršavao Isusovu zapovijed ljubavi prema bližnjemu. Inače, onaj tko poznaje Isusove riječi, ali ih ne vrši, ostaje zapleten u gnosticizmu i nikad ne postiže spoznaju istine.

Evandjelje: Lk 24,35-48

Trebalo je da Krist sve to pretrpi i treći dan uskrsne od mrtvih.

Čitanje svetog Evandjelja po Luku

U ono vrijeme: Učenici su Isusovi pripovijedali što se dogodilo na putu i kako ga prepoznaše u lomljenju kruha. Dok su oni o tom razgovarali, stane Isus posred njih i reče im: „Mir vama!“ Oni, zbunjeni i prestrašeni, pomisliše da vide duha. Reče im Isus: „Zašto se prepadoste? Zašto vam sumnje obuzimaju srce? Pogledajte ruke moje i noge! Ta ja sam! Otipajte me i vidite jer duh tijela ni kostiju nema kao što vidite da ja imam.“

Rekavši to, pokaza im ruke i noge. I dok oni od radosti još nisu vjerovali, nego se čudom čudili, on im reče: „Imate li ovdje što za jelo?“ Oni mu pruže komad pečene ribe. On uzme i pred njima pojede.

Nato im reče: „To je ono što sam vam govorio dok sam još bio s vama: treba da se ispuni sve što je u Mojsijevu Zakonu, u Prorocima i Psalmima o meni napisano.“ Tada im otvori pamet da razumiju Pisma te im reče: „Ovako je pisano: 'Krist će trpjeti i treći dan ustati od mrtvih, i u njegovo će se ime propovijedati obraćenje i otpuštenje grijeha po svim narodima počevši od Jeruzalema.' Vi ste tomu svjedoci.“

Riječ Gospodnja

Današnjem evanđeoskom odlomku prethodi ona poznata pripovijest o dvojici učenika koji su putovali prema Emausu i na tom putu susreli uskrslog Isusa. Oni se još iste večeri vraćaju u Jeruzalem kako bi prenijeli radosnu vijest ostalim učenicima, ponajprije jedanaestorici apostola, te pripovijedaju što im se dogodilo na „putu“ i kako su prepoznali Isusa „u lomljenju kruha“. Evandelist ovim riječima već misli na Euharistiju, budući da će se „lomljenje kruha“ kao tehnički izraz ponavljati i u Djelima apostolskim. U kontekstu takva njihova razgovora, među njima se pojavljuje uskrsli Isus i pozdravlja riječima „Mir vama!“. Njegova pojava zbunjuje učenike, no Isus im pokazuje ruke i noge, kao mjesta rana, te im dokazuje da nije duh. Takvo Isusovo očitovanje potiče učenike na radost, dok Isus odlučuje dati još jednu potvrdu stvarnosti svojega uskrsloga tijela time što uzima komad pečene ribe i „pred njima pojede“. Sve je to u službi potvrde onoga što je Isus „govorio dok je još bio s njima“ i što je o njemu prorečeno „u Mojsijevu Zakonu, u Prorocima i Psalmima“. Tada i ovim učenicima, kao i dvojici na putu u Emaus, otvara pamet da razumiju Pisma, koja sadrže navještaj njegove muke, smrti i uskrsnuća treći dan. Nigdje se ne kaže koji su to točno starozavjetni tekstovi, no u Lukinu viđenju, riječ je o cjelokupnom Starom zavjetu. Njegova cjelina govori o Kristu. Učenici su svjedoci koji će „propovijedati obraćenje i otpuštenje grijeha po svim narodima počevši od Jeruzalema“.

Dovoljan je osmijeh

Teški su to dani za učenike.

Srce im je pod uzbunom.

Zbunjenost, strah, uznemirenost, sumnja, iznenađenje i nevjerica samo su neki od osjećaja koje navodi evanđelist Luka. Nakon veličanstvene pripovijesti učenika na povratku iz prenoćišta u Emausu, Uskrsnuli im se ponovno pojavljuje.

I kako reaguju učenici? Uznemireni su i prestrašeni.

Što vide i razumiju? Utvaru, duha.

Koliko nalikujemo tim zbunjenim i izgubljenim učenicima! Koliko je i nama teško prepoznati Uskrsnuloga u svojim životima ... Katkad susretnem iskusne kršćane (barem se tako čini ...) koji govore o sudbini, sreći ili predodređenosti, i koji u susretu koji im je promijenio život ili u događaju koji je razotkrio moguću tragediju ne vide ništa osim slučajnosti; kršćani toliko usredotočeni na izvođenje religioznosti da niti ne vide znakove Kraljevstva koje ih okružuje, koji ne znaju prepoznati evanđelje koje je već oko njih.

No Isus ne popušta i odgovara: „Ta ja sam!“ Jedanaestorica - i ne samo oni - moraju izvježbati pogled i srce da bi ga prepoznali, da bi pobijedili sumnje i strahove, razotkrili pogrešna očekivanja i projekcije vlastitih želja.

Uskrsnuli, koji želi biti uvjerljiv i otjerati svaku sumnju, poziva da ga gledaju i dodirnu. Da, upravo tako! Isus nikada ne prestaje iznenađivati: mogao je izvesti nevjerojatno čudo, ozdravljenje za Nobelovu nagradu, ali ne! Isus poziva da traže znakove muke kako bi ga prepoznali, otjerali svaku nesigurnost.

To je obilježje njegove prisutnosti i njegove istine. Te su rane otvori kroz koje treba promatrati istinitost njegova života i objavu Očeva lica.

Uskrsnuli ponovno podsjećaju na neodvojivost križa i uskrsnuća. Upravo nam ta veza govori o posebnosti poruke Uskrsa. „Radosna vijest“ nije samo to da se mrtvac vratio među ljude, nego da je Sin Božji postao čovjekom i dao svoj život na križu radi ljubavi, pobijedio smrt, i sada je živ!

No današnje evanđelje, uz muku i uskrsnuće, uvodi treći, temeljni element: poslanje.

Uskrsnuli omogućuje učenicima razumjeti Sveto pismo, te kaže: „Krist će trpjeti i treći dan ustati od mrtvih, i u njegovo će se ime propovijedati obraćenje i otpuštenje grijeha“ (Lk 24, 48). Prekrasno: objava nije nešto povremeno, neki detalj! Poslanje je sadržajni dio jednoga jedinstvenog projekta - spasenja, i dio je prirode Crkve u nastanku. Bez objave obraćenja i opraštanja grijeha Isusova smrt i uskrsnuće ostali bi nedovršeni.

Hrabro, dragi prijatelji! Uskrsnuli i nas poziva objavljivati da je On živ, da smo učenici zaljubljenog Boga, a ne skupina podanika u strahu pred božanskom kaznom. Poslanici smo u uredu, u školi, na

ulici, u tramvaju, na tržnici; tu silnu novost trebamo podijeliti i darovati. To nije vjerniku dano na izbor, nego je njegova temeljna karakteristika. Koliko možemo, koliko smo sposobni unutar poziva koji smo primili, ali ne dajmo ni jednoj prilici da nam pobjegne. Katkad je doista dovoljan samo osmijeh.

Roberto Seregni, *Evandjelja u trapericama*,
KS, Zagreb, 2014.

Sime Vulas, *Emmaus* <https://polis.ba>

Prve kršćanske zajednice: Jeruzalem, Antiohija, Rim

Uvod

Još dok je rimski vojskovođa i upravitelj Dalmacije Publius Cornelius Dolabella planski gradio strateške prometnice povezujući Salonu s unutrašnjošću, tridesetih godina naše ere Isus iz Nazareta propovijedao je po Palestini radosnu poruku o Božjem kraljevstvu (Isus je rođen 4-5 godina prije početka naše ere. Usp. Jedin, 1972, 85.) Oko njega su se okupili učenici, koji su ga priznavali Mesijom. Isus ih je pozvao da propovijedaju radosnu vijest (euvagge, lion), pa se ispunilo Božje obećanje spasenja najavljeno u SZ. Apostoli su propovijedali Krista uskrsloga, i oko njih nastajale su židovske zajednice koje su prepoznale Mesiju u osobi Isusa iz Nazareta i počeli živjeti prema Isusovom naučavanju.

Crkva (Grč. evkklhsi,a = crkva, zajednica vjernika, skup(ština), zbor(ovanje) kršćanska predstavlja zajednicu vjernika Isusa Krista. Grupe judeo-kršćana organizirale su se oko apostola, koji su bili predsjedatelji zajednica. Tako se od početka zajednica okupljala oko onih koje je

smatrala autoritetom, osobito apostolskog prvaka Petra, kojega je Isus izravno imenovao da ga predstavlja. Time se Petrov autoritet osobito ističe postavši referentnom točkom u ključnim pitanjima.

Broj kršćana u ukupnoj populaciji bio je malen. Smatra se da je u Zapadnom Rimskom Carstvu oko 100. g. bilo tek nekoliko tisuća kršćana. Na Zapadu i u sjevernim krajevima kršćanska nazočnost bila je značajna tek nakon IV. st. Sve nam to pomaže razumjeti prostornu i brojčanu postupnost širenja kršćanstva. S obzirom da je polazna točka bila Palestina, pretpostavlja se da je oko ovoga područja bilo propagande evanđeoske poruke. Jedinstveni jezik na Istoku, a latinski na Zapadu, olakšao je prenošenje evanđeoske poruke.

Jeruzalem

Iako ne pružaju cjelovitu sliku događaja, najvažniji izvor za poznavanje općine u Jeruzalemu jesu prvih 7 poglavlja Djela apostolskih. Prije velikog proširenja kršćanstva po svijetu, već je u Jeruzalemu postojala institucionalna jezgra (skupina od 120 vjernika) oko koje su se kasnije širile ostale zajednice predvođene izabranim

starješinama s pristankom apostola. Propovijedanje Isusovog uskrsnuća uzrok je odbojnosti kod židovskih poglavara. O tome govore Dj 3,13-16. Koristeći se Starim zavjetom, apostoli su nastojali prikazati Isusovu smrt kao njegovu pobjedu, a ne poraz (Dj 2,22-24) (Djela apostolska (Dj) napisana na grčkom jeziku koncem I. stoljeća nastavak su Lukina evanđelja. Suvremena biblijska znanost učvrstila je povijesnu istinitost i pouzdanost Evanđelja. Pod "Kristom vjere" dohvaća se "povijesni" Krist, njegovo rođenje za Heroda Velikog i smrt na križu u vrijeme Poncija Pilata.). Dj 1,8 govore o pobjedonosnom pohodu evanđelja kako se, usprkos progonima te vanjskim i unutarnjim zaprekama, nezaustavivo širilo od Jeruzalema, po svoj Judeji i Samariji, i sve do kraja zemlje, do Rima.

Nakon Isusove smrti i uzašašća jeruzalemska zajednica se oformila između 30-49. g. u najmračnijem razdoblju za znanstvenike. Ta matična Crkva od svoga početka imala je veliki ugled. Najbliži tekstovi iz tog vremena na koje se možemo referirati jesu poslanice apostola Pavla iz Tarza i Djela apostolska. Od trenutka Isusovog odlaska s ovoga svijeta, zajednica vjernika počela se okupljati u Jeruzalemu, formirati tek rođenu Crkvu koju je utemeljio Krist, te su prakticirali vlastitu službu Božju (euharistiju). Propovijedanjem apostola Petra jeruzalemskoj se općini pridružilo oko 3000 Židova, a potom je broj narastao na 5000 (Dj 3,1-4,4).

Jedna od značajki prve Crkve je molitva, tj. živi odnos s Uskrsim, pokrenut njegovim Duhom, što rezultira molitvom i nadasve u "lomljenju kruha" – euharistiji. Upravo iz tog zajedništva s Gospodinom raslo je međusobno zajedništvo. Apostolski žar za naviještanjem radosne vijesti evanđelja, dovelo je prvu Crkvu do shvaćanja kako je evangelizacija bît njezinog poslanja. Jaka solidarnost obilježila je prvu zajednicu kojom su upravljali apostoli sa sedmoricom đakona, koji su nastali kao posljedica prosvjeda tzv. "helenista" što se zanemaruju njihove udovice. Naime, đakoni su se trebali brinuti za milostinju i zbrinjavanje siromašnijih u zajednici. U Dj 21,18 stoji da je Jakov Mlađi, sin Alfejev, nakon smrti apostola Petra bio poglavar jeruzalemske zajednice, kojeg predaja naziva prvim jeruzalemskim "biskupom". U Dj također nalazimo opis rane židovske zajednice ujedinjene vjerom u Isusa kao Gospodina (Ku,rijo) i Mesiju. U kontekstu onoga vremena, u kojem se svatko morao boriti za opstanak, kršćanska zajednica je odlučila slijediti put darivanja i dostupnosti drugima. Projekt "bratstva" je kršćanski projekt, iako je poznato da su taj ideal sanjali svi ljudi, pogani i Židovi (Grčki ambijent je poznavao primjere Pitagorinih filozofskih grupa u južnoj Italiji, koji su živjeli u bratstvu stavljajući svoja dobra u zajednicu. Platon je u Državi izložio model grada u kojem bi se granice "mojega" i "tvojega" sve manje razlikovale. Aristotel je također primijetio da pravo prijateljstvo postoji samo gdje je zajedništvo dobara).

<https://www.christianity.com/>

Ranokršćanska jeruzalemska zajednica se razlikovala po različitim idejama spasenja i obnove, i od svojih početaka podijeljena je na dvije strane: a) apostolska: pod vodstvom Jakova znatno odanija tradiciji i židovskim institucijama; b) helenistička: "helenisti" su se žalili da "se u svakodnevnom služenju zapostavljaju njihove udovice" (Dj 6,1) pa je problem riješen izborom sedmorice đakona koji su preuzeli brigu oko siromašnih.

Židovi su bili veoma sumnjičavi, stvarali su otpor pa i neprijateljstvo naspram nekih elemenata kršćanske prakse, kao što su: krštenje, molitva Kristu kao Gospodinu (Bogu), slavljenje euharistije i zajedništvo dobara. Treba također spomenuti da je jeruzalemska Crkva bila trpeća zajednica i pod pritiskom (Dj 12,1-5). Do IV. stoljeća Crkva je proživljavala valove progona (lako je kršćanska vjera poticala poštovanje i poslušnost prema legitimnim vlastima (Podajte caru carevo, a Bogu Božje – Mt 22,15-21), sukob i raskid nastali su zbog zahtjeva vlasti Rima da im kršćani iskažu religiozno čašćenje, što kršćanima nije bilo dopušteno: ono se daje samo Bogu.). Isusove riječi Ako su mene progonili i vas će progoniti (Iv 15,20) pratili su poslanje Crkve dajući smisao ovom bolnom iskustvu. Iznađujuća je čvrstina i radost kojom su se kršćani suočavali s progonom: Oni (Apostoli) pak odu ispred Vijeća, radosni što bijahu dostojni podnijeti pogrde za Ime (Dj

5,41). Prvi val progona zbio se oko 32./33. g. kada je kamenovan đakon Stjepan (Dj 7). Uz prve progonitelje Crkve, Savla i vjerskih moćnika, treba dodati i političku moć Heroda Agripe I. (37.-44. g.), koji je zatvorio Petra i Jakova Starijeg, a Jakovu odrubio glavu mačem, da bi se dodvorio Židovima Jeruzalema (Dj 12,1-5). Pisac Dj kaže da su Barnaba i Savao završili svoju misiju u Jeruzalemu te otišli u Antiohiju, vodeći sa sobom Ivana zvanog Marko. Oni su ljudi koji će dominirati na sljedećim stranicama Dj, a govor o njima ima za cilj usaditi kod čitatelja pravi smisao misionarskog života. Zapravo kršćanski život nema istinske radosti i ne nalazi u sebi pravi smisao, ako mu nedostaje želja drugima naviještati vjeru.

Raspršenje kršćana izvan palestinskog židovskog ambijenta omogućilo je širenje evanđelja i među ne Židovima. Koji su povjerovali krštenjem na ime Isusovo prihvaćeni su u zajednicu (Dj 8,1-8; 8,25-39; 11,19-30). U vrijeme posljednjeg ustanka Židova protiv Rimskog Carstva 132. g. pod vodstvom Bar Kohbe, uslijedio je još jedan progon kršćana od strane Židova, čime je još više nastao jaz između Židova i kršćana, a jeruzalemska Crkva oslabljena je i prisilno raseljena. Kad je car Tit osvojio i razorio Jeruzalem 70. g. jeruzalemska općina je izgubila svoje prvenstvo.

Dr. sci. Drago Župarić
Acta Illyrica, Godišnjak Udruženja BATHINVS
 Godina I/ broj 1, Sarajvo, 2017.

Mali vjeronaučni leksikon

Oltar

Oltar, latinski: *altare* ili žrtvenik je svako mjesto gdje se prinosi žrtva, vrši bogoslužje ili bilo koja druga vrsta religijske ceremonije. Oni se obično nalaze na posvećenim mjestima ili građevinama (hram, crkva, i sl.). Nekada su oltari bili centralna mjesta drevnih vjerovanja (Stare Grčke, Egipta, Skandinavije, itd.). Danas su u uporabi oltari velikih svjetskih religija (kršćanstvo, hinduizam, budizam, judaizam, šintoizam, taoizam), ali i drugih vjerovanja.

Oltar u kršćanstvu - stol na kojem se prinosi euharistijska žrtva, i za kojim se služi misa. Oltar je, stol Gospodnji.

U trenutku početka mise, oltar je središte vjerničke pozornosti, jer je, po kršćanskom vjerovanju, Krist na oltaru, te svi nakloni za vrijeme mise rade isključivo prema oltaru a ne prema svetohraništu.

Kod kršćanskog oltara važni su *menza, pregrada, pala, zavjesa, slika, oltarnik, retabl, predela, antependij, antimenzij* (kod Istočnih Crkve) i dr.

U povijesti je bio raznih oblika.

U počecima Crkve bio je to obični kućni stol koji se moglo micati i bio je obično od drva. Čest motiv na freskama u katakombama je tronogi stolić (tribadion) s okruglom pločom.

Na Istoku je zadržao oblik četvorine i naziv stol (grčki *τράπεζα Κυρίου*: *stol Gospodnji*) i bio je odijeljen od ostaloga dijela crkve oslikanim ikonostasom.

Na Zapadu je neprekidno mijenjao svoj oblik i mjesto unutar crkvene zgrade. Nakon Drugoga vatikanskoga koncila u Katoličkoj Crkvi oltar se stavlja prema sredini crkve i svećenik služi misu okrenut puku.

Damjan De Veuster

15. travnja

Sveti Damjan de Veuster ili otac Damjan od Molokaja (havajski Pāpā Kamiano o Moloka'i), belgijski i flamanski svećenik, redovnik Družbe Presvetih Srdaca Isusa i Marije, misionar, „apostol gubavaca“, rođen je 3. siječnja 1840. na malom seoskom imanju u Tremelou, u belgijskoj provinciji Vlaams-Brabant (Flandrija), kao Jozef („Jef“) De Veuster, sedmo dijete i četvrti sin trgovca žitom Fransa i njegove supruge Anne-Catherine. Školovao se u valonskom gradu Braine-le-Comte, a zatim je kao novak 7. listopada 1860. stupio u Družbu Presvetih Srdaca u Leuvenu, i uzeo redovničko ime Damjan. Slijedio je put svojih sestara Eugénie i Pauline, koje su postale redovnice i starijeg brata Augustea (oca Pamphilea), koji je već prije njega stupio u istu družbu. Redovnički poglavari najprije su mislili da Damjanu nedostaje naobrazbe za svećenički poziv, ali kad je uz pomoć brata naučio latinski jezik, dopustili su mu da nastavi teološki studij. Za vrijeme studija Damjan je svaki dan molio pred slikom svetog Franje Ksaverskog, zaštitnika misionara, da jednog dana krene njegovim putem. Tri godine kasnije, Damjanov brat, otac Pamphile, trebao je krenuti kao misionar na Havaje, ali se razbolio od tifusa. Damjan se ponudio kao zamjena. Poglavari su prihvatili njegovu velikodušnu ponudu, iako još nije bio zaređen za svećenika.

Tako se Damiaan de Veuster 1. studenoga 1863. ukrcao na brod i 19. ožujka 1864. stigao u Honolulu, glavni grad Havaja. Za svećenika je zaređen 21. svibnja 1864.

Otac Damjan bio je izuzetno prikladna osoba za misionara. Jake tjelesne građe, izdržljiv, neustrašiv i vedar čovjek, bio je pored toga nadasve pobožan i požrtvovan duhovnik. Posjedovao je malo stvari, a sve su stale u dvije torbe: malo rublja, misnica, alba, mali misal i kalež. Stavio je sve to na konja i uputio se širiti Radosnu vijest. Prvu godinu obilazio je havajska sela i pomalo učio domoročki jezik. Na Havajima tada nije bilo mnogo kršćana, ali njihov broj je neprestano rastao. Otac Damjan se odlično snašao u misionarskom radu, a otočani su ga zavoljeli pa se ubrzo osjećao sretnim kao i nekoć u svojem flandrijskom zavičaju. Misionario je na otocima Hawai'i i Oahu, a njegove su župe ponekad bile veće i od njegove domovine Belgije. On se, međutim, opredijelio za daleko teži put. Odlučio je dragovoljno poći na Molokaj (Moloka'i), otok gubavaca, na glasu kao pakao Južnog mora. Isposlovao je kod havajskog biskupa, svojeg redovničkog subrata, Louisa Désiréa Maigreta, dopuštenje da može na Molokaju dijeliti strašnu sudbinu tamošnjih gubavaca.

Kad je 10. svibnja 1873. stigao na Molokaj, otac Damjan je bio jedini zdravi čovjek među 816 gubavaca. Svojim gubavcima otac Damjan bio je ne samo svećenik i misionar, već i otac, brat, liječnik, savjetnik i učitelj. Nije se bojao zaraze i

pristupao je svojim gubavcima kao da su najzdraviji ljudi. Oni su ubrzo uvidjeli da su u misionaru dobili istinskog prijatelja pa su mu pristupali s najvećim povjerenjem. Kad im je uragan porušio kolibe, otac Damjan je zajedno s njima sagradio novo naselje, podigao bolnicu, otvorio dva sirotišta za djecu bez roditelja i sagradio župnu crkvu svete Filomene. Kad je biskup Maigret 1875. posjetio Molokaj, nemalo se iznenadio postignućima svoga misionara.

Glas o Damjanovom junaštvu stigao je do Amerike, Europe i njegove rodne Belgije, pa su uskoro sa svih strana na otok gubavaca počeli stizati darovi. To je ocu Damjanu znatno olakšalo posao. Kad je Damjan 1877. na svojem tijelu ugledao neke mrlje, shvatio je da će vjerojatno ogubaviti. U prosincu 1884., kad je htio oprati noge u vrućoj vodi, ništa nije osjetio. Tada je znao da je konačno obolio, a pomalo su se počeli pokazivati i drugi znakovi bolesti. Objavio je 1885. da je i on gubavac. Križni put oca Damjana dugo je trajao. Sada je sa svojim gubavcima bio posve izjednačen i još ih je bolje shvaćao. Njegovo nekoć lijepo lice nateklo je, oči su bile upaljene, glas promukao, a rane su izbile po cijelom tijelu. Otpali su mu prsti, a ostali su samo palac i kažiprst, kojima je na misi držao svetu hostiju. S vremenom je izgubio snagu i počela ga je hvatati groznica. Damjanovi gubavci obilazili su njegov ležaj i plakali nad čovjekom koji ih je toliko ljubio.

Primjer oca Damjana je djelovao pa su mu se još za njegova života na Molokaju pridružila trojica misionara, dva laika i jedan svećenik. Na Molokaj su 1888. stigle i prve milosrdne sestre. Apostol gubavca umro je 15. travnja 1889., u Kalaupapi, na otoku

Molokajui). Njegovi gubavci pokopali su ga uz crkvu svete Filomene, pod stablom, gdje je proveo prvu noć na Molokaju. Na spomeniku je pisalo: „Svetoj uspomeni na časnoga oca Damjana de Veustera, koji je umro kao mučenik ljubavi.”

Veliki škotski pisac Robert Louis Stevenson, prezbiterijanski protestant, objavio je 1890., nakon posjeta Molokaju, otvoreno pismo u čast i slavu oca Damjana, kojim je sjajno odgovorio na neke prigovore i objede ljubomornih protestantskih pastora. Damjanovo tijelo otpremljeno je na zahtjev belgijskog kralja Leopolda III. brodom u rodnu Belgiju, a 3. svibnja 1936. u Antwerpenu ga je dočekalo mnoštvo naroda, na čelu s belgijskim kraljem i kardinalom. Put do grada Leuvena i groba u crkvi svetog Josipa pretvorio se u pravi trijumf. I Damjanov rodni Tremelo podigao mu je spomenik. Papa Ivan Pavao II. proglasio je 4. lipnja 1995. u Bruxellesu Damjana de Veustera blaženim, a papa Benedikt XVI. 11. listopada 2009. u Rimu svetim, u nazočnosti belgijskog kralja Alberta II., kraljice Paole i mnoštva vjernika. Nakon beatifikacije, dio Damjanovih relikvija vraćen je 1995. njegovim voljenim Havajcima, na otok Molokaj. Kad su Havaji 1959. postali američkom saveznom državom, otac Damjan izabran je kao jedan od dvojice njihovih predstavnika u Statuary Hallu (Dvorani kipova) na washingtonskom Capitolu. O njegovom životu i djelu napisane su mnoge knjige i snimljeni brojni igrani, dokumentarni i televizijski filmovi. Zaštitnik je gubavaca, izopćenika i bolesnika od AIDS-a, biskupije Honolulu i Havaja te mnogih naselja, škola, župa, crkava i kapela diljem svijeta.

<https://www.velecasnisudac.com/>

NAŠI POKOJNI

PAŠK GOJANI,

PU zagrebačka, 14. travnja 1994.

MARKO PAPAK,

PU brodsko - posavska, Slavonski Brod, 14. travnja 1995.

MARIO VUČKOVIĆ,

PU zagrebačka, 15. travnja 1994.

LUKA ŽIVKOVIĆ,

PU zagrebačka, 17. travnja 1992.

MATIJA KLAIĆ,

PU brodsko - posavska, Slavonski Šamac, 19. travnja 1992.

POČIVALI U MIRU!